

liştirilirken bir bölümü yabancı kültürlerden alınmış, bir bölümü bütünüyle yeniden oluşturulmuştur.

Türk geleneğinin her döneminde, ziyafetlerin, misafir ağırlamanın ve ikram kabul etmenin önemli bir yeri, toplum için, fonksiyonu bireysel sorumluluğu yanında adabı ve töresi vardır. Kutadgu Bilig'de, bu konuda verilen teferruatlı bilgiler, çağın sosyal yapısına bireylerin psikolojilerine de ışık tutacak niteliktedir.

Bugün, dünyanın değişen siyasi dengeleri hızla gelişen teknoloji ve sanayi ile XXI. yüzyıla girerken Türkiye de diğer devletler gibi her alanda mevcut birikimini gözden geçirmektedir. Büyük kültür değişiminde önemli olumlu rol üstlenmiş ve rehber kitap olarak gördüğüm Kutadgu Bilig'in bu fonksiyonu örnek alınarak XXI. yüzyıl için bütün Türk Cumhuriyet ve topluluklarının yararlanabileceği benzer bir eserin hazırlanması yararlı olacaktır görüşümdedir.

KAYNAKÇA

ARAT, R. Rahmeti, 1959: **Kutadgu Bilig, II-Tercüme**, Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.

GÜNAY, Umay, 1982: "Ahmed Yesevi'den Hareketle Yazılı Kültürün Sözlü Kültüre Etkisi Konusunda Tesbitler." **Milletlerarası Ahmed Yesevi Sempozyumu Bildirileri**. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.

—, 1984: "Türk Destan ve Efsanelerinde Kadın." **Tercüman-Kadın Ansiklopedisi**. İstanbul: Tercüman Yayınları.

TURHAN, Mümtüz, 1969: **Kültür Değişmeleri**, İstanbul:

10 TEMMUZ 1996

s. 397-404. Ankara.

DR. AKIL MUHTAR ÖZDEN MÜZESİ VE KÜTÜPHANESİ

Dr. Muhtar TEVFIKOĞLU

Akıl Muhtar Müzesi ve Kütüphanesi, İstanbul'da, Horhor'da (Fatih yönünden girişte yolun sol tarafında No. 13) İ.Ü. İst.Tıp Fakültesi Tıp Tarihi ve Deontoloji Anabilim Dalı'nın bulunduğu Subhi Paşa konağındadır.

Suphi Paşa Konağı

Genç okuyucularımız belki "Kimdir bu Subhi Paşa?" diye sorabilirler. Söyeyelim: Abdüllâtif Subhi Paşa (1818-1886), Osmanlı Devleti'nin 6. Maarif Nâzırı'dır. İlk Maarif Nâzırı Abdurrahman Sâmî Paşa (1795-1878 veya 1881)'nin oğlu, Tanzimat dönemi ediplerinden "Sergüzeşt" yazarı Sâmî Paşa zâde Sezai Bey (1859 veya 1860-1936)'in ağabeyi ve Türkiye Cumhuriyeti'nin 2. Maarif Vekili, Büyükelçi, samimi milliyetçi, ünlü hatip Hamdullah Subhi Tanrıöver (1885-1966)'in babasıdır. (Soyadını Atatürk'ün verdiği H.S. Tanrıöver bu konakta doğmuştur).

Sadece şu dört ismi hatırlatmak bile o konağın başlı başına bir tarih olduğunu; devirlerin, nesillerin sesini ve nefesini içine sindirdiğini açıklamaya yeter, sanıyoruz.

Bir zamanlar, tanınmış âlimler, şairler, edipler, devlet adamları orada toplanırlardı. Her biri kendi sahasında söz sahibi olan o gün görmüş, umur görmüş insanlar son derece mütevazı idiler. Daima müeddep tavırlarla gelirler, usulca yerlerini ahırlardı. Konuşmaktan ziyade dinlemeyi tercih ederlerdi. Ancak kendilerine bir şey sorulduğu zaman yumuşak sesle ve kibar bir üslupla musahabeye katılırlardı. (Şimdiki gibi yüksek sesle, yüksekte bakışlarla kasıla kasıla konuşmak, sert çıkışlar yapmak, konuşanın sözünü kesmek âdeti yoktu o devirlerde). Adetâ bir mektepti orası. Nasıl yeni bir şey öğrenmek heyecanı ile ve saygılı tavırlarla gelmişlerse yine saygı ile, minnet ve şükranla ayrılırlardı; hocalarından feyiz almış öğrenciler gibi...

TÜRK KÜLTÜRÜ

Yayın Ta.: Kasım / 1962
Yayımlayan:
TÜRK KÜLTÜRÜNÜ
ARAŞTIRMA
ENSTİTÜSÜ
Kuruluş Ta.: Ekim 1961

İmtiyaz Sahibi
Prof. Dr. Şükrü ELÇİN

Yazı İşleri Müdürü
Prof. Dr. Ahmet B.
ERÇİLASUN

Fiyatı: 40.000-TL.
Yıllık Abonesi
(1996 yılı için)
400.000-TL...

Yurtdışı:
- S 25,-
- DM 40,-
Abone bedeli, 171.379
numaralı posta çeki
hesabına yatırılabilir.
Ödemeli gönderilmez.

Dergiye gönderilen yazılar
basılırsın, basılmaması iade edil-
mez. Dergideki yazılar kay-
nak gösterilerek alınabilir.
Makalelerdeki fikirler imza
sahiplerine aittir.

İdare ve yazışma adresi:
BAHÇE İEVLER
SONDURAK,
17. SOKAK, NU. 38
06490 ANKARA
Tel: 213 31 00
Faks: 213 41 35

Dizilip Basıldığı yer:
Ankara Üniversitesi Basımevi
Beşevler / Ankara
Tel: 213 66 55

İÇİNDEKİLER

Âkil Muhtar Özden Dr. Muhtar Tefvikoğlu	257
Kardak'ın Hukukî Statüsü Şükrü Elekdâğ	270
Yamol Heyamol Prof. Dr. Beynun AKYAVAŞ	273
Karakalpak Âşık Tarzı Şiir Geleneği Üzerinde Araştırmalar-I Yard. Doç. Dr. Metin Ergun	275
Utandırım Şükrü Elçin	290

HABERLER

Türk Devlet ve Topulukları Dostluk, Kardeşlik ve İşbirliği Kurultayı (24-26 Mart 1996) Ko- misyon Raporları Eğitim-Öğretim Komisyonu Raporu	291
Kültür, Bilim ve Teknoloji Komisyon Rapo- ru	295
İktisadî, Ticarî ve Malî İlişkiler Komisyonu Raporu	299
Toplum Yönetimi ve Hukuk Komisyonu Rapo- ru	302
Uluslararası İlişkiler ve İletişim Komisyonu Raporu	305

BİBLİYOGRAFYA

İslâm Ansiklopedisi'ndeki Türk Edebiyatı Mad- deleri Bibliyografyası I. Divan Edebiyatı Halil Çeltik	309
Kamusal-Âlâm'ın Yeni Yayını Prof. Dr. Cemal Kurnaz	320

Sayın Okuyucularımızın Enstitümüze
gönderdikleri istek yazılarında adresleri ile
birlikte posta kod numaralarını da
bildirmeleri rica olunur.

ISSN 1300 - 3372

TÜRK KÜLTÜRÜNÜ ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ

TÜRK KÜLTÜRÜ

SAYI 397

YIL XXXIV

MAYIS 1996

ÂKİL MUHTAR ÖZDEN*

Dr. Muhtar TEVFİKOĞLU

Ord. Prof. Dr. Âkil Muhtar Özden, yirminci asır Türk tababetine silinmez damgasını basan çok kıymetli bir hekimdir. Adını dünya literatürüne altın harflerle geçiren, Batı ilim çevrelerine -evet, o son derece kiskanç, yabancılara kapıları sımsıkı kapalı Batı ilim çevrelerine- Türk'ün parlak zekâsını, üstün kabiliyetini, araştırma ruhunu, yaratıcı hayâl gücünü ve sağlam ahlâkını kabul ettiren büyük bir ilim adamıdır. Üzerine en küçük-bir gölge düşmemiş, hâlâ yıldız gibi parıldayan millî ve milletlerarası değerimizdir.

Çok genç yaşta Cenevre Tıp Fakültesi'nde kürsü sahibi olmuş, Fransız Tıp Akademisi'ne âzâ seçilmiş, tetkik ve tebliğleriyle ilim âleminin dikkatini çekmiş, araştırmaları yabancı tıp literatüründe yer almış, buluşları klâsik kitaplara geçmiş, ciddî ilim kuruluşlarında üye ve hoca olarak çalışmış, onların yayın kurullarında görev almış, derin incelemelere, sürekli gözlemlere denemelere dayalı ve zamana dayanıklı ilmî eserler vermiş, binlerce talebe, yüzlerce asistan ve müteahhasis hekim yetiştirmiş, on binlerce hastaya şifa, ümit ve teselli kaynağı olmuş, yerli ve yabancı kurumlarca çok sayıda meslekî ve sosyal pâye, nişan ve madalya ile taltif olunmuş, kısacası ismi dünya ilimler tarihine mâl olmuş ve yegâne akademisyenimiz...

Hakikî vatanperver, bilinçli, inançlı, samimî milliyetçi... Daha Tıbbiye'de talebe iken hürriyet ve millî hâkimiyet mücadelesine atıldı. Ömrü boyunca kalbi vatan için, Türklük için çarptı. Nesilleri millî ruhla, millî ülkü ile yoğurdu. Her zaman ve her yerde millî dâvâların fikren ve fiilen savunucusu ve tâkipçisi oldu.

İsviçre'de bulunduğu yıllarda, onun düzenli ve verimli çalışma tarzını, nezaket ve ağırbaşlılığını, ciddî ve sağlam karakterini hayret ve hayranlıkla müşahade eden bazı yabancı arkadaşları ve hocaları -tabii Türkleri tanımadıkları için

* Yazarın "Âkil Muhtar Özden" adlı monografisinin "Sunuş" yazısı, 1996.

Ölümünün 40. Yılında
Dr. ÂKIL MUHTAR ÖZDEN

Dr. Muhtar TEVFIKOĞLU

SUNUŞ

Âkil Muhtar Özden (1877-1949), yirminci yüzyıl Türk ve dünya ilim tarihinin daima saygıyla anılacak büyük isimlerindedir. Hem millî, hem milletlerarası değerimiz.

Çok genç yaşta Cenevre Tıp Fakültesinde kürsü sâhibi olmuş, Fransız Tıp Akademisi'ne üye seçilmiş, tetkik ve tebliğleriyle Avrupa ilim çevrelerinin dikkatini çekmiş, araştırmaları Batı tıp literatüründe yer almış, buluşları klasik kitaplara geçmiş, sayılı ilim kuruluşlarında üye ve hoca olarak çalışmış, onların yayın kurullarında görev almış, kıymetli eserler vermiş, yerli ve yabancı kurumlarca çok sayıda berat, nişan ve madalyalarla taltif edilmiş, adı dünya ilim tarihine mâl olmuş ilk ve tek akademisyenimiz.

Bilinçli, inançlı, samimî bir milliyetçi. Daha öğrencilik yıllarında hürriyet ve millî hâkimiyet mücadelesine atıldı. Ömrü boyunca kalbi Türklük için çarptı. Nesilleri millî ruhla yoğurdu. Her zaman ve her yerde millî dâvâların fikren ve fiilen takipçisi oldu. İsviçre'de iken onun çalışma tarzına, ciddî ve sağlam karakterine hayran olan bazı yabancı arkadaşları ve hocaları -Türkleri tanımadıkları için- kendisine "Sahi sen Türk müsün? Bir Türk bu kadar mükemmel olabilir mi?" diye sordukları zaman "Evet ben Türküm, fakat Türklerin en mükemmellerinden değilim. Yazık ki siz Türkleri hiç tanıyorsunuz" diyerek milletini yüceltti. Bilgisi, seciyesi, seviyesiyle her zaman, her yerde yüzümüzü ağarttı.

Çok yönlü bir ilim, fikir, kültür ve sanat adamı. Tıptan felsefeye, pozitif ilimlerden güzel sanatlara, tarihten sosyolojiye, psikolojiye kadar her alanda geniş ve sağlam bilgisi vardı. Bu arada yurt ve insanlık hayrına sosyal faaliyetlerden de geri durmadı.

Büyük çapta bir hekim. Kendine has sezîş kaabiliyetiyle organizmadaki marazî hâdiseleri daha su yüzüne çıkmadan yakalayan seçkin hekim. Annesinden hekim doğmuş müstesna insanlardan. Ancak unutulmamalı ki, doğuştan kazanılan bu hassa sonradan edinilen bilgilerle, sürekli müşahede, tetkik, tecrübe, araştırma ve uygulamalarla geliştirilmezse pek fazla işe yaramaz. İşte Âkil Muhtar hepsini en mükemmel şekilde bir araya getirdi. Daha mühimi de elde ettiği terkibe yüksek ahlâkî vasıfları yani insanlığı ilâve etti; böylece sevilen, sayılan, aranan hekim oldu.

Tam mânâsiyle örnek bir hoca. Derslerini daima bir vicdan ve namus borcunu öder gibi ilmî gerçeğe, millî ruha sadakatle verdi.

Ve nihayet faziletli, duygulu, ince, zarif bir insan. Aynı zamanda iyi bir sanatçı. Sanatı (özellikle resim sanatını) ilmî dikkati bileyen en mühim bir vasıta olarak gördü ve onun güzel örneklerini verdi.

İşte bu büyük değerimizi, ölümünün 40. yılında -hayatı, ilmî şahsiyeti, fikirleri, eserleri ve te'sirleriyle- yeni nesillere tanıtmaya çalışacağız.

I — HAYATI

Mehmed Âkil 1 Ekim 1877'de İstanbul'da doğdu. Babası Askerî Tıbbiye Başkâtibi Mehmed Muhtar Efendi'dir. Mehmed Muhtar Efendi aynı zamanda Tıbbiye ve Harbiye mekteplerinin edebiyat muallimi ve Cemiyet-i Tıbbiye-i Osmaniye'nin kurucu âzâsındandı. Bilgili, kültürlü, dürüst ve vatansever bir insandı. "*Hakikî vatanperver mesleğinde en yüksek olmağa çalışandır*" düsturunu benimsemişti. Çocuklarına da bu fikri, bu ruhu aşıladı. Hekimliğe ve hekimlere karşı büyük sevgisi, saygısı vardı. İlim ve insanlığa yardım açısından tababeti bütün mesleklerin üstünde görüyor ve çocuklarının doktor olmasını istiyordu. Bu arzusu gerçekleşti; üç oğlu da (Celâl, Kemal, Âkil Muhtar) doktor oldu. Üçü de ilmî çalışmalarıyla adlarını Türk ve dünya tıp literatürüne geçirdiler, hazakatleriyle hastalarının ıstıraplarını giderdiler, yeni nesilleri irşâd, babalarının ruhunu şâd ettiler.

Âkil Muhtar, ilk ve orta tahsilini Üsküdar'da Fıstıklı Mektebinde ve Paşakapısı Rüştîyesinde yaptıktan sonra öbür kardeşleri gibi Askerî

(1) Âkil Muhtar büyüyüp şöhreti memleket sınırlarını aşan bir doktor olunca "İlim Bakımından Ahlâk" adlı kitabının ilk sayfasına babasının bu sözünü alacaktır.

sırrıhu"¹; "velinimetim... ruhum"², "mürşid-i azam"³ ve "peder-i muhteremin Abdülaziz Mecdi Efendi Hazretleri"⁴ ifadeleriyle takdis edip andığı bu mübarek zâta belki saadetini borçludur. Profesör E. K. Unat da Mecdi Efendi'yi Süheyl Ünver'in hocaları arasında saymakta, ve ondan "Türk mutasavvıflarının en büyüklerinden" biri olarak bahsetmektedir⁵.

Abdülaziz Mecdi Efendi'yi esaslı bir surette değerlendirdiğini gösterir satırları kızına yazdığı mektuplardan birinde bulduk. Aynen alıyoruz:

"... İnsanları bir iç kuvvet korumalı ve müstesna içgüdüğü ilahî bir iştiyak ile aralıksız devam etmeli. Ben buna çok inandım. On yaşımdan beri babasız büyüdüm. Tıbbiye son sınıflarında Abdülaziz Mecdi Tolun üstadım bana babalık etti. 22 sene sohbetleri ile beni bir an yalnız bırakmadılar. Hatta evlenmemde beni yalnız bırakmayarak bahtiyarlığımıza gölge düşürmediler. İç panteonumda el'an hükümandırlar. O kadar ki yalnız o vardır. Ezeli bahtiyarlık da bu"⁶.

Mecdi Efendi'nin vefatından sonra Süheyl Ünver'in tecelli tasavvufuna dalıp bu mesleğini içselleştirdiği görülüyor. Başına adam toplamadığı gibi başı kalabalık kimselerden uzak kalmıştır. Mecdi Efendi ile birlikte oluşun bilhassa 1921-1925 yılları arasındaki coşku ve bazı bazı cezbe hali daha sonra yerini derunî bir sükûta ve iç gözleme bırakmıştır. Bütün ağırlığını çalışmalarına veren Süheyl Ünver'in insanlar arasında mutasavvıf mesleğini köreltmek yerine bu kimliğinin bilinmemesine aşırı bir özen göstermiş olduğu da muhakkaktır.

3. Akil Muhtar Özden

Süheyl Ünver için hekimlik mesleğinde kendisi için tek bir ideal hoca vardı: Akil Muhtar Bey. Mesleğinde ileri gitmek arzu ve istidadı onu hocasıyla yakınlaşmaya itti. 1927-1927 yılları arasında Haseki Hastahanesi'nde Akil Muhtar'ın fahri asistanlığını yaptı, güvenini kazandı. Akil Muhtar Bey'i rehber-hoca olarak seçmesi ve birlikte çalışma yıllarını araması ve onu ideal bir hoca olarak görmesi sebepsiz değildi. Zira Türkiye'de 20. yüzyılın ilk çeyreğinde Batı aleminin bile

¹ ASÜ., *op. cit.*, Defter No. 1064, (SK).

² ASÜ., "Süheyl Hayat Felsefesi", Defter, (GM).

³ ASÜ., "Uğurlu Hatırat-name", Defter No. 438, (SK). S. Ünver devamla: "... Bir gün mürşid-i azam Abdülaziz Mecdi Efendi Hazretlerinin huzur-u âlilerinde bulunuyordum. Söz iradeye ulaştı. Ve o münasebetle şöyle buyurdular: 'Mürşid müridine emr eder. Fakat ben sizden rica ediyorum. Kimseye darılmayın. Zira suyun başında ben varım. Darıldığımız derhal fena bir vaziyete düşebilir. Zira iç hareketiniz ruhen bana bağlı olduğunuzdan derhal akseder. Sakının'. *Ibid.*...

⁴ ASÜ., "Tasavvufname", Defter No. 62, (SK).

⁵ *op. cit.*, (1986), s. 9.

⁶ ASÜ.'den G. Mesara'ya 12. VII. 1983 tarihli mektup 'Mektuplar' 3 içinde (GM). S. Ünver "1980 Ramazan" başlıklı defterine de şu notu düşmüştü: "Abdülaziz Mecdi Tolun: Artık beni kendisi yapmaktaki hayattayım" Defter No. 70, (GM).

küçümsemediği bir hekimliğimiz varsa "bunun [da] alemdarı Akil Muhtar'dı"¹. Gerçekten de Ord. Prof. Dr. Akil Muhtar Özden değerli bir hekim, iyi bir hoca, titiz bir araştırmacı ve derin bir düşündürdür. Hekim olarak, onun ülkemizde deneyli tedavi ve farmakolojinin kurucusu olduğuna işaret etmeliyiz. Araştırmacı bir hekim olarak da bazı çalışmaları Batı tıp literatürüne geçmişti. Hekimlikteki hocalığı iki yönlü olmuştur: Önce talebelerine verdiği derslerle dikkati çekmiş, daha sonra bazı hekim-talebelerini -ki sayıca on kadardır- masraflarını kendisi karşılamak suretiyle Fransa'ya ihtisasa göndermiştir. Süheyl Ünver de bu hekim-talebelerinden biridir. Onun maddi desteğiyle Paris'te iki yıl süren dahiliye ihtisasını tamamlamıştı. Daha sonra üç aylığına Viyana'ya göndermişti. Bütün bunlarla Akil Muhtar Bey Süheyl Bey'e babalık yapmış, onun velinimeti olmuştur². Onun sözleriyle:

"... O bize kederli zamanlarımızda bir baba şefkatiyle bağlanır, ona sarılmanın kıymetini muhakkak ki takdir eder ve bilir"³.

Akil Muhtar Bey Süheyl Ünver'e hekimlik mesleğinde hekim-hasta ilişkisinin önemine işaretlerle büyük hekimlerin ancak yüksek ahlâklı kimseler olduğu gerçeğini öğretmiştir. Talebe-hoca ilişkisi söz konusu olunca Akil Muhtar Bey hocanın kültürünün yüksek olması lüzumuna işaretli Süheyl Ünver'den davranışlarıyla talebelerini ahlâken yüceltecek sözler söylemesini isterdi. Şu kadar ki hoca "talebenin ruhu üzerinde de hakiki rehberlik ederek işlemelidir"⁴. Bu noktada Mecdi Efendi, Hoca Ali Rıza Bey yanında Akil Muhtar'ın da onlardan farklı vasıtaları kullanarak Süheyl Bey'in ruhuna nüfuz ettiği söyleyebiliriz.

Akil Muhtar Bey'in sadece hekimlikle ilgili bahislerde yaptığı rehberliğin en kesin ve kalıcı izlerini Türk tababet tarihinin yazılması için bu boşluğu dolduracak idealist bir hekim arayışında görüyoruz. Bu zor ve meşakkatli projenin gerçekleşmesinde içi öteden beri tarih araştırmalarıyla yanan Süheyl Bey'in bu iş için biçilmiş bir kaftan olduğunu biliyordu. Süheyl Ünver'in de bu sahada yoğunlaşmak istediğini takdirle karşıladı, bu sevgili öğrencisinin Türk tıp tarihi çalışmalarını pürüzsüz yürütebilmesinde önündeki set ve engellerin kaldırılmasında yardımcı oldu.

Abdülaziz Mecdi Efendi gibi Akil Muhtar Bey de siyasî Türkçülüğe gönül vermiş, Türk siyasal hayatında *homo politicus*'un billurlaşması için genç yaşında aktif siyasete soyunmuştu. Görüp işittikleri ile Akil Muhtar Bey Süheyl Ünver'e 'Mekteb-i Tıbbiye' talebeleri arasında 'hürriyet' fikrinin doğuşunu, eski İttihatçıları

¹ ASÜ., "Akil Muhtar'la Başbaşa", "İstanbul Etibba Odası Mecmuası", No. 50, (1949), s. 2, (ayrı bası).

² "Velinimetim ve benim ilk olarak elimden tutan Ord. Prof. Dr. Akil Muhtarımız", ASÜ., "Güzel Sözler" 2, (GM).

³ ASÜ., *op. cit.*, No. 50, (1949), s. 1.

⁴ ASÜ., "Eseri Sunarken", "Aforizma", (Topl. ASÜ.-S. Kızıldağlı-N. Ayaydın), (İstanbul, 1949), s. 6-8.

Ahmed Güner Sayar

A. Süheyl Ünver

(Hayatı, Şahsiyeti ve Eserleri 1898-1986) İstanbul-1994, s. 478-481: DN/26653

TANZİMAT'TAN GÜNÜMÜZE TÜRK DÜŞÜNCESİ

Cilt 5

Tanzimat'tan Günümüze
AHLAKÎ VE EDEBÎ
Düşünce Temsilcileri

Editör ve Yazar: Süleyman Hayri BOLAY

Türkiye Diyanet Vakfı İslam Araştırmaları Merkezi Kütüphanesi	
Dem. No:	238708
Tas. No:	920.0956 BOLAY

Ankara
2015

ÂKİL MUHTAR ÖZDEN VE "İLİM BAKIMINDAN AHLAK" I

Süleyman DÖNMEZ

13 Şubat 2016

Özden, Akil Muhtar (6153042)

HAYATI VE ESERLERİ

Hayatı

Âkil Muhtar Özden (1877-1949), felsefeye, sanata ve siyasete ilgi duymuş bir dâhiliye mütehassısıdır. Ülkemizde pozitivist bilimi özellikle de tıp ve biyoloji ilmini temel alarak evrimci bir ahlak anlayışı geliştirme gayreti içine giren bilim adamlarının başında yer almaktadır. Çok yönlü yaşam trafiğinde Kızılay'ın ve Türk Ocakları'nın açılmasına ve gelişmesine de büyük destek veren Özden, ölümünden 33 yıl sonra, 1982'de, son 60 yılın en değerli beş doktorundan biri olarak ödüle layık görülmüştür.

Özden'in ahlak anlayışının detaylarına geçmeden önce akademik yaşam hikâyesini¹ kronolojik olarak kısaca vermek, düşünce dünyasına daha sağlıklı girebilme fırsatı sunacaktır.

Âkil Muhtar, 1.10.1879'da İstanbul'da doğdu. İlkokulu Üsküdar Fıstıklı Mektebinde 4 sene, Hoca Sabri efendi'den ders alarak bitirdi. Rüştüye Paşa kapısından, 13 yaşında pekiyi ile 1892'de Çengelköy Mekteb-i Tıbbiye-i Askeriye İdadisinden 7. olarak mezun oldu. 1896'da Mekteb-i Tıbbiye-i Askeriye bitirmeden Avrupa'ya kaçtı.

1902'de Cenevre Tıp Fakültesi'nden mezun oldu. 1902-1903'te Fransa'da Pastör Enstitüsü kurslarına devam etti; Roux, Nicoolle ve Metchnikoff'un derslerine katıldı. 1903'te Cenevre'ye döndü ve iç hastalıkları kliniği profesörü Louis Bard'ın 1,5 sene asistanlığını yaptı ve "Tıp doktoru" unvanını elde etti. Poliklinik ve tedavi hocası Prof. Dr. Mayor'un asistanlığını yaptı, Hijyen hocası Prof. Dr. Christiani'in fahri asistanlığında bulundu. 1904-1906 yılları

¹ Bu konu ile ilgili daha geniş bilgi için bkz. Dr. Bedi N Şehsuvaroğlu, *Dr. Âkil Muhtar Özden Bibliyografyası* İstanbul Üniversitesi Tıp Tarihi Enstitüsü Yayınları, İstanbul 1951.